

Fiche 8: Mededeling inzake financiering Natura 2000

Titel:

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: Financiering Natura 2000

Datum Raadsdocument: 19 juli 2004

Nr Raadsdocument: 11590/04

Nr. Commissiedocument: COM (2004) 431

Eerstverantwoordelijk ministerie: LNV in nauwe samenwerking met FIN en VROM i.o.m. BZ, V&W en IPO

Behandelingstraject in Brussel:

Raadswerkgroep Milieu, Milieuraad

De horizontale aspecten van dit voorstel, dat deel uitmaakt van het pakket voorstellen in het kader van de Financiële Perspectieven 2007-2013, worden behandeld in de Ad Hoc Groep Financiële Perspectieven en de RAZEB.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Deze mededeling maakt deel uit van het pakket voorstellen in het kader van de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013. De Commissie publiceerde een overkoepelende mededeling over dit pakket (COM 2004/487). Over deze overkoepelende mededeling is het parlement separaat geïnformeerd door middel van een Kamerbrief betreffende "Reactie op voorstellen van de Commissie inzake de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013" (d.d. 20 september 2004).

Natura 2000 is het samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Unie. Het omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Het Natura 2000-netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de Unie voor behoud en herstel van biodiversiteit: tijdens de Europese Raad in Gothenburg (juni 2001) hebben de Europese staatshoofden en regeringen de afspraak gemaakt om de afname van de biodiversiteit in de Unie in 2010 te stoppen. Daarnaast zijn in het zesde Community Environment Action Programme (2002-2012) natuur en biodiversiteit als één van de vier hoofdprioriteiten voor actie gedefinieerd.

De Europese richtlijnen geven precies aan welke typen natuur beschermd moeten worden. De gebieden die deel uitmaken van het netwerk omvatten specifieke land- en waterzones (natuurlijke habitats) en leefgebieden van specifieke soorten (habitats van soorten). Het doel is het voortbestaan van deze natuurlijke habitats en leefgebieden van plant- en diersoorten op langere termijn veilig te stellen. Tot op heden zijn er in de Unie meer dan 18.000 gebieden met een totale oppervlakte van meer dan 63.700 km² voorgesteld als Natura 2000 gebied door de lidstaten.

De bescherming van de Europese biodiversiteit heeft volgens de Commissie een cruciale fase bereikt. De wettelijke en beleidsmatige structuur is aanwezig, tevens zijn door de lidstaten bijna alle gebieden aangewezen die samen het Natura 2000 netwerk vormen. Effectief beheer van gebieden is essentieel om de doelstelling van Gothenburg te realiseren. De nadruk komt volgens de Commissie nu te liggen op de vraag welke financiële en/of andere middelen beschikbaar zijn voor het effectief beheer van het Natura 2000 netwerk.

De huidige co-financiering voor Natura 2000 gebeurt met name door middel van het LIFE natuurprogramma. In 2005 kunnen lidstaten voor het laatste co-financiering aanvragen middels dit programma, daarna is het programma afgelopen. Het programma wordt gebruikt voor investeringsmaatregelen in de Natura 2000 gebieden en is gericht op het behoud en herstel van de gebieden. In Nederland hebben verschillende organisaties gebruik gemaakt van het LIFE-programma. De co-financiering is met name gebruikt voor het uitvoeren van herstelmaatregelen (o.a. tegen verdroging en eutrofiëring). Enkele gebieden waar met behulp van dit programma

maatregelen zijn uitgevoerd zijn: Fochteloërveen, de Wieden, Weerribben, Ilperveld, Korenburgerveen, Maasduinen en het Kwelderplan Friesland buitendijks.

Uit consultatie van de lidstaten is gebleken dat de kosten voor het beheer van Natura 2000 gebieden in de toekomst naar verwachting jaarlijks € 6,1 miljard zullen bedragen.

De expertgroep Natura 2000 (groep vertegenwoordigers van de lidstaten die de Commissie assisteert) heeft drie mogelijkheden voor de financiering van Natura 2000 bekeken:

- gebruik van huidige EU-fondsen (plattelandontwikkeling, structuur- en cohesiefondsen en LIFE-natuur);
- uitbreiding van het LIFE instrument;
- ontwikkelen van een volledig nieuwe instrument ten behoeve van Natura 2000.

De Commissie geeft in de mededeling aan dat een keuze gemaakt moet worden tussen de integratie van financiering van Natura 2000 in overig relevant EU beleid en een op zichzelf staand fonds. De keuze van de Commissie is gevallen op de integratie in overig relevant EU beleid om de volgende redenen:

- de keuze bewerkstelligt dat Natura 2000 deel uitmaakt van het totale EU beleid omtrent gebiedsbeheer. Een geïntegreerde aanpak in het EU gebiedsbeleid komt de bescherming van deze gebieden meer ten goede dan wanneer Natura 2000 geïsoleerd wordt van de bredere politieke context;
- deze keuze biedt de lidstaten de mogelijkheid om beleid en maatregelen te ontwikkelen dat toegespitst is op de nationale en regionale eigenschappen van de Natura 2000 gebieden;
- integratie voorkomt overlap van meerdere EU-fondsen en voorkomt extra administratieve verplichtingen en kosten.

De Commissie stelt voor dat lidstaten de mogelijkheid hebben om voor cofinanciering van activiteiten in Natura 2000 gebieden te kiezen uit verschillende bestaande instrumenten:

- plattelandontwikkeling;
- structuur- en cohesiefondsen;
- financieel instrument voor milieu (niet voor beheer van Natura 2000, maar wel voor best-practices, communicatie en publieksvoorlichting);

In het beleid voor plattelandontwikkeling na 2006 ligt de nadruk op de samenhang van omgeving en landschap door middel van steun voor gebiedsbeheer, inclusief cofinanciering van plattelandontwikkelingsactiviteiten die verband houden met de bescherming van Natura 2000 gebieden.

Rechtsbasis van het voorstel: N.v.t., het betreft een mededeling.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t., het betreft een mededeling

Instelling nieuw Comitologie-comité: n.v.t., het betreft een mededeling.

Subsidiariteit en proportionaliteit: n.v.t., het betreft een mededeling.

Consequenties voor de EU-begroting:

Strikt genomen n.v.t., het betreft een mededeling.

De Commissie stelt voor dat cofinanciering hoofdzakelijk uit het Cohesiefonds en het Plattelandontwikkelingsfonds komt, en daarnaast uit het Financieel Instrument voor Milieu. De Commissie geeft aan dat het niet mogelijk is om de hoogte van de bedragen aan te geven aangezien de uiteindelijke uitgaven afhankelijk zijn van de invulling door de lidstaten van de nationale en regionale programma's. Voor de invulling van deze programma's moet voldaan worden aan de regels en criteria van het Cohesiefonds en het

Plattelandsontwikkelingsfonds. Uit consultatie van de lidstaten is gebleken dat de kosten voor het beheer van Natura 2000 gebieden naar verwachting jaarlijks € 6,1 miljard zullen bedragen.

Voor wat betreft de financiering van Natura 2000 is het Nederlandse standpunt over de financiële Perspectieven 2007-2013 leidend. Nederland gaat daar bij uit van een reëel constant uitgavenkader, en de toetsing van de principes nieuw-voor-oud, subsidiariteit en toegevoegde waarde. Voor de middelen die momenteel onder categorie 2 (structuurfondsen) vallen hanteert Nederland het principe dat rijke landen vanaf 2007 geen aanspraak meer op deze middelen moeten kunnen maken (cohesiebenadering). Deze cohesiebenadering geldt eveneens voor het deel van de structuurmiddelen welke momenteel dienen ter financiering van het plattelandsbeleid.

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Strikt genomen n.v.t., het betreft een mededeling.

Cofinanciering vanaf 2007 dient nader te worden gezien op basis van de uitkomst van de onderhandelingen over de Financiële Perspectieven 2007-2013.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): Niet van toepassing.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: N.v.t.

Consequenties voor ontwikkelingslanden: Geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland verwelkomt het feit dat de Commissie met deze mededeling haar visie geeft over de totstandkoming van financiering voor Natura 2000. Nederland vindt de voltooiing van het netwerk (in zowel de huidige als de nieuwe lidstaten) van groot belang, evenals de beschikbaarheid van voldoende middelen daarvoor. Voor wat betreft de financiering van Natura 2000 is het Nederlandse standpunt over de financiële Perspectieven 2007-2013 leidend.

Wat Nederland betreft zijn de volgende drie zaken van eminent belang in deze discussie:

- De spanning tussen subsidiariteit bij benutting van de fondsen en het waarborgen dat de fondsen bijdragen aan het realiseren van een ecologisch goed functionerend en samenhangend netwerk van natuurgebieden.
- De doelgroepen die voor co-financiering in aanmerking komen: naast boeren dienen ook natuurorganisaties en andere partijen in aanmerking te komen.
- De relatie tussen co-financiering voor Natura 2000 en cross-compliance en goede landbouwpraktijk moet worden verhelderd.

Nederland zal in reactie op de toelichting van de Commissie een nader standpunt bepalen gedurende de behandeling van dit onderwerp in de komende raads werkgroepen milieu.

Daarnaast zal Nederland gedurende de behandeling van de mededeling de Commissie om meer duidelijkheid vragen over de aard van de maatregelen die voor cofinanciering vanuit respectievelijk het Plattelandsontwikkelingsfonds en de Structuurfondsen in aanmerking komen, in het bijzonder of het hier alleen gaat om terreinaankopen en -beheer of ook om maatregelen voor instandhouding/verbetering van milieukwaliteit ervan.